

UCHWAŁA NR IV/38/2019
RADY GMINY MALBORK
z dnia 12 lutego 2019 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Malbork na 2019 rok

Na podstawie art.4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2018 r. poz. 1030) i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 994) Rada Gminy Malbork uchwala co następuje:

§ 1.

Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Malbork na rok 2019, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Malbork.

§3.

Traci moc uchwała Nr XXX / 250 /2017 r. Rady Gminy Malbork z dnia 28 grudnia 2017 roku w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz o Przeciwdziałaniu Narkomanii w Gminie Malbork na 2018 rok.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY MALBORK

Michał Białychut

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2018 r. poz.2137) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2018 r. poz. 1030), do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz działań mających na celu przeciwdziałanie narkomanii. Realizacja tych zadań prowadzona jest w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019 jest kontynuacją działań rozpoczętych w minionych latach. Został on opracowany zgodnie z obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie gminy Malbork, co pozwoli na zajęcie się problematyką alkoholizmu i narkomanii w sposób zorganizowany i kompleksowy. Program przeciwdziałania narkomanii realizowany jest we współpracy ze szkołami na terenie gminy Malbork, które realizują program wychowawczo- profilaktyczny opracowany w oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. 2015 r. poz. 1249), program wychowawczo- profilaktyczny opracowano w oparciu o diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących przeprowadzoną zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy dotyczącej przeciwdziałania narkomanii. Programy realizowane w szkołach i placówkach systemu oświaty oparte są w szczególności o działania o potwierdzonej skuteczności lub na naukowych podstawach, prowadzone z zakresu działalności o, której mówi ustawa.

Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019 jest zasadne.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2019

I. Wprowadzenie

Nadużywanie alkoholu rodziny destabilizuje funkcjonowanie „systemu” rodzinnego, rodzi poważne problemy, jest przyczyną cierpienia dorosłych i dzieci. Najczęściej to rodziny osób pijących szkodliwie i uzależnionych zgłaszają się do różnych instytucji udzielających pomocy z oczekiwaniem skłonienia ich pijących bliskich do podjęcia leczenia. Istotne zatem z punktu widzenia trwałości i jakości życia rodziny z problemem alkoholowym jest objęcie pomocą terapeutyczną zarówno osoby pijącej, jak i członków jej rodziny. Uzależnienie od alkoholu jest zaburzeniem, które w Polsce diagnozuje się na podstawie Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych. W procesie diagnozowania uczestniczą lekarze psychiatrzy, specjaliści psychoterapii uzależnień i psychologowie z doświadczeniem klinicznym. Do ostatecznego postawienia diagnozy uzależnienia od alkoholu uprawniony jest lekarz. Podstawową metodą leczenia osoby uzależnionej od alkoholu jest psychoterapia. Leczenie medyczne ma wymiar wspomagający psychoterapię i jest nakierowane na usuwanie powikłań spowodowanych szkodliwym spożywaniem alkoholu (w tym leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych), farmakologiczne wsparcie oddziaływań psychoterapeutycznych oraz leczenie współwystępujących zaburzeń. Efektem doświadczeń wyniesionych z życia w rodzinie z problemem alkoholowym mogą być pewne utrwalone schematy zachowań i reakcji emocjonalnych, które utrudniają osiągnięcie zadowolenia i satysfakcji z życia, a zwłaszcza nawiązywanie bliskich relacji z innymi ludźmi w dorosłym życiu. Powstały na tym tle zespół zaburzeń przystosowania nazywany jest przez terapeutów syndromem dorosłego dziecka alkoholika (DDA). Udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym jest dlatego jednym z ważniejszych zadań samorządów w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Narkomania jest problemem społecznym, który stanowi wyzwanie cywilizacyjne o zasięgu globalnym. W opinii dorosłych Polaków, problem narkomanii nie należy do najważniejszych problemów społecznych. Jednak większość dostrzega ryzyko szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, a także posiada świadomość szczególnego zagrożenia młodzieży. Większość społeczeństwa nie wyraża przyzwolenia na używanie narkotyków oraz ich legalizację. Wzmacnianie postaw społecznych poprzez publiczną edukację dotyczącą konsekwencji prawnych, zdrowotnych i społecznych używania narkotyków, sprzyja zmniejszeniu popytu na narkotyki. Grupami szczególnie narażonymi na używanie substancji psychoaktywnych są m.in. dzieci i młodzież pozostające bez opieki rodzicielskiej, „dzieci ulicy”, niepełnoletnie osoby popełniające czyny karalne, osoby zagrożone demoralizacją, dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym, a także młodzież z zaburzeniami zachowania oraz koncentracji i uwagi. Grupy młodzieży zagrożonej wymagają szczególnych działań profilaktycznych, prowadzących do zmiany

stylu życia i zaprzestania używania narkotyków, w szczególności działań zwiększających wiedzę na temat skutków używania środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych, kształtujących przekonania normatywne i postawy prozdrowotne, a także zmniejszających deficyty umiejętności psychospołecznych.

Człowiek posiada tzw. Ośrodkowy Układ Nerwowy. Układ ten jest zbudowany z milionów komórek nerwowych. Nazywają się one neuronami. Są one odpowiedzialne za funkcje biologiczne i psychiczne. Komórki te (neurony) w odróżnieniu od innych komórek naszego organizmu nie posiadają zdolności odradzania się. Neuron raz uszkodzony nigdy nie zostanie naprawiony. Ginie nieodwracalnie. Wszystkie narkotyki uszkadzają komórki Centralnego Układu Nerwowego. Kolejność "ginięcia" neuronów nie jest uzależniona od ich "wykorzystania", przypomina raczej pod tym względem "rosyjską ruletkę". Może zginąć zarówno grupa neuronów odpowiadająca za niewielkie funkcje, ale mogą zginąć także neurony odpowiedzialne za ważne funkcje życiowe takie jak np. oddychanie, mowę, pracę nerek itp.

Istnieje wiele różnych sposobów zażywania narkotyków. Można je zażywać doustnie, wdychać, palić lub wstrzykiwać. Poza ich szkodliwym wpływem na Centralny Układ Nerwowy, mogą powodować trwałe zmiany w nosie, gardle, płucach i nerkach.

Ponadto narkotyki w większości powodują całkowitą utratę łaknienia. Prowadzi to do pozbawienia zdolności obronnych organizmu. Nawet najdrobniejsze przeziębienie może zakończyć się śmiercią. Nie trzeba wspominać o takich chorobach jak AIDS, czy choćby sam wirus HIV, oraz o kosztach związanych z zażywaniem narkotyków. Ocenia się, że osoba uzależniona musi miesięcznie wydawać na narkotyki 2000 - 4000 PLN. Dosyć ciężko jest zarobić tyle pieniędzy, szczególnie mając 15-16 lat. Początkowo, dzieciak wydaje swoje kieszonkowe, następnie zaczyna sprzedawać ubrania, wynosić z domu różne rzeczy, sprzęt itp. Gdy nawet to nie wystarcza zaczyna kraść, dziewczęta lądują na ulicy.

II. Podstawy prawne Programu

- Ustawa z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 994)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 04 sierpnia 2016r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz.U. z 2016 r. poz. 1492)
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Malbork na lata 2016 – 2020 (Uchwała Nr 124/XVI/2015 Rady Gminy Malbork z dnia 30 listopada 2015 roku)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia.2015r w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 214)

III. Zjawisko problemu alkoholowego w Gminie Malbork

Gmina Malbork to gmina wiejska, która na koniec 2017 r. liczyła 4 645 mieszkańców. Biorąc pod uwagę płeć w gminie było 2 370 kobiet i 2275 mężczyzn. Uzależnienie od alkoholu może wystąpić u każdego, bez względu na płeć. W latach 2015-2017 w Gminie Malbork, występowanie problemu alkoholowego, według statystyk Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przedstawiało się następująco. W 2015 roku wpłynęło 13 wniosków o leczenie odwykowe, z czego 8 wniosków skierowano do sądu w sprawie obowiązkowego leczenia odwykowego, a 5 osób podjęło terapię dobrowolnie. W 2016 roku było 22 takich wniosków, z czego 5 wniosków przesłano do sądu, a 17 osób podjęło terapię dobrowolnie. W 2017 roku wpłynęło 18 wniosków, 6 z nich skierowano do sądu, a w 8 osób podjęło leczenie z własnej woli. Należy jednak zaznaczyć, że niektóre osoby stawały na komisję kolejny raz w ciągu tych trzech lat, co świadczy o sile uzależnienia. Należy podkreślić, iż nie wszystkie osoby które mają problem alkoholowy zgłaszane są na gminną komisję. Leczenie z uzależnienia można podjąć także pomijając procedurę urzędową, podejmując terapię dobrowolnie.

Natomiast z informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Malborku, w gminie Malbork w latach 2015 - 2017 podejmowano działania względem osób nietrzeźwych, które przewożono do Policyjnej Izby Zatrzymań w Malborku, bądź do Izby Wytrzeźwień w Elblągu. W roku 2015 takich osób było 10, były to osoby dorosłe. Z kolei w 2016 roku zatrzymano 9 pełnoletnich osób nietrzeźwych, a w 2017 roku zatrzymano 3 takie osoby. Można by wnioskować, iż ilość osób względem których zastosowano zatrzymanie w tych latach przybrała tendencję spadkową.

Rodziny, w których występuje problem alkoholowy objęte są różnymi formami pomocy przez placówki temu służące. Z pomocy materialnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 roku korzystało 25 rodzin, w 2016 roku objęto wsparciem 28 rodzin, w 2017 roku taką pomoc otrzymało ponownie 28 rodzin. Z budżetu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dofinansowywane jest dożywianie w szkole dla dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy. Wśród udzielanych form pomocy, istotną część stanowi wsparcie w postaci porad specjalistycznych, oraz daleko idąca praca socjalna. Osoby uzależnione, oraz członkowie ich rodzin, w celu uzyskania pomocy kierowani są do specjalistów w Centrum Psychiatrii i Uzależnień w Malborku.

Gmina podejmuje także, różnego rodzaju działania zmierzające do obniżenia konsumpcji alkoholu. Dla sprzedawców napoi alkoholowych przeprowadzane są szkolenia, które mają na celu uświadomienie konsekwencji prawnych, moralnych, i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu nieletnim i osobom nietrzeźwym. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadza także kontrole punktów sprzedaży alkoholu pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, oraz zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W szkołach i placówkach oświatowych na terenie gminy Malbork realizowane są cyklicznie programy profilaktyczne. Zajęcia odbywają się w formie warsztatów, pogadanek, dyskusji oraz konkursów plastycznych. W świetlicach wiejskich również w ciągu roku odbywają się różnorodne

konkursy, zajęcia i spotkania dotyczące profilaktyki uzależnień.

Poza tym dla zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat problemu alkoholowego zakupywane są plakaty, broszury i ulotki informacyjne, które rozprowadzane są w szkołach, placówkach oświatowych, świetlicach wiejskich i placówkach handlowych.

CZĘŚĆ I

PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

IV. Postanowienia ogólne

1. Program stanowi kontynuację programów realizowanych na terenie gminy Malbork w latach poprzednich i określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu.

Zgodnie z zapisami art. 4¹ ust.1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

V. Podstawowe cele Programu to:

1. Tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymywania się od spożywania alkoholu;
2. Działalność wychowawczą i informacyjną;
3. Leczenie, rehabilitacja i reintegracja osób uzależnionych od alkoholu, zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu oraz ich usuwanie.

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

VI. Zadania Programu

§ 1

Gmina w swoich działaniach będzie dążyć do zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, poprzez:

1. Prowadzenie rozmów z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin w celu nakłonienia ich do podjęcia leczenia odwykowego;
2. Kierowanie na terapię osób uzależnionych i współuzależnionych;
3. Podawanie do publicznej wiadomości wykazu placówek zajmujących się leczeniem i profilaktyką;
4. Współpracę z instytucjami wzajemnej pomocy dla osób uzależnionych - poradnią odwykową, szpitalem leczenia odwykowego, policją, służbą zdrowia, ośrodkiem pomocy społecznej;
5. Realizację programu profilaktycznego lub terapeutycznego z osobami z terenu gminy Malbork;
6. Zapewnienie rodzinom osób uzależnionych od alkoholu pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej;
7. Współpracę z Klubem Abstynenta na terenie Malborka, jako miejscem trzeźwego i zdrowego stylu życia dla uzależnionego i jego rodziny;
8. Kierowanie do sądu wniosków o przymusowe leczenie w stosunku do osób, które odmówiły dobrowolnego leczenia, bądź je przerwały.

§ 2

Gmina w swoich działaniach będzie dążyć do udzielania pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

§ 3

Gmina będzie prowadzić profilaktyczną działalność informacyjną edukacyjną w szczególności dla dzieci i młodzieży poprzez:

1. Prowadzenie programów profilaktycznych, zajęć rekreacyjno - sportowych, dla dzieci objętych programem profilaktycznym w szkołach podstawowych, gimnazjach, świetlicach na terenie gminy na podstawie złożonych wniosków z przedstawionych programów.
2. Dofinansowanie wypoczynku letniego w okresie wakacji i ferii zimowych na turnusach z programem profilaktyki alkoholowej.
3. Organizowanie konkursów plastycznych, literackich - profilaktyka przez sztukę w szkołach i świetlicach wiejskich na terenie gminy.

§ 4

Gmina będzie wspomagać działalność instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych w formie działań propagandowych.

VII. Realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019 w zakresie problemów alkoholowych

1. Realizatorem Gminnego Programu w zakresie problemów alkoholowych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku.
2. Współrealizatorami Gminnego Programu są:
 - 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - 2) Komenda Powiatowa Policji w Malborku;
 - 3) Gminne placówki oświatowe i wychowawcze;
 - 4) Gminny Ośrodek Zdrowia;
 - 5) Gminny Ośrodek Kultury, Sportu, Rekreacji, Turystyki i Zdrowia;
 - 6) Kościoły;
 - 7) Organizacje pozarządowe;
 - 8) Podmioty zajmujące się profilaktyką;
 - 9) Zespół Interdyscyplinarny;
 - 10) Inne podmioty, których działalność służy rozwiązywaniu problemów objętych programem.

VIII. Beneficjenci Programu :

1. Dzieci i młodzież zagrożona uzależnieniem od alkoholu oraz ich rodzice i opiekunowie;
2. Osoby dorosłe zagrożone uzależnieniem od alkoholu;
3. Osoby uzależnione od alkoholu i ich rodziny;
4. Osoby współuzależnione, Dorosłe Dzieci Alkoholików i ofiary przemocy w rodzinie;
5. Osoby doznające przemocy w rodzinie;
6. Osoby i organizacje pozarządowe zawodowo zajmujące się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
7. Kadra pedagogiczna szkół z gminy Malbork, wychowawcy przedszkola, pedagodzy oraz psychologowie szkolni;
8. Pozostała społeczność lokalna.

IX. Cel programu:

Realizacja ustaw o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w szczególności:

- a. zmniejszenie liczby osób uzależnionych i nadużywających alkoholu;
- b. podniesienie progu inicjacji alkoholowej poprzez: promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- c. zwiększenie wiedzy młodzieży i dorosłych w zakresie tematyki uzależnień;

- d. zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym;
- e. zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych na terenie gminy oraz zmniejszenie rozmiarów już istniejących;
- f. zmianę postaw i postępowanie społeczności lokalnej wobec problemów alkoholowych.

CZĘŚĆ II

PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII

X. Zjawisko narkomanii w Gminie Malbork

W związku z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, w Gminie Malbork podejmuje się przede wszystkim działania, dotyczące profilaktyki wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Na podstawie diagnozy przeprowadzanej w szkołach, jak też z informacji uzyskanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, problem z uzależnieniem od narkotyków w porównaniu z uzależnieniem od alkoholu na terenie gminy Malbork występował sporadycznie.

W latach 2015-2017 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pracowała z rodzinami, w których pojawił się problem uzależnienia od narkotyków. I tak w 2015 roku problem ten odnotowano w 2 rodzinach, w 2016 roku objęto pomocą 2 rodziny, natomiast w 2017 roku problem uzależnienia od narkotyków, wystąpił w 3 rodzinach.

Z informacji Komendy Powiatowej Policji wynika, że funkcjonariusze policji interweniowali w 2015 roku w 1 rodzinie, w 2016 roku w 2 rodzinach, a w 2017 roku w 1 rodzinie. W rodzinie gdzie wystąpił problem były podejmowane działania wspierające rodzinę. Zależnie od potrzeb, rodzinom udzielano pomocy w formie poradnictwa, pomocy materialnej oraz objęcia pracą socjalną przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Zarówno rodziny, jak i osoby uzależnione otrzymywały informację gdzie mogą otrzymać pomoc w poradniach specjalizujących się w uzależnieniach od narkotyków i innych substancji.

W Gminie Malbork, główny nacisk kładzie się na profilaktykę wśród dzieci i młodzieży, które edukowane są w kierunku prowadzenia zdrowego stylu życia bez używek. Młodzi ludzie w wieku dorastania, dojrzewania są najbardziej podatnym materiałem na szukanie rozrywek w różnego rodzaju substancjach szkodliwych, lubią eksperymentować nie do końca przewidując jakie niesie to za sobą konsekwencje i skutki uboczne dla ich zdrowia i życia

W szkołach i placówkach oświatowych na terenie Gminy Malbork realizowane są cyklicznie programy profilaktyczne. Zajęcia odbywają się w formie warsztatów, pogadanek, dyskusji oraz konkursów plastycznych. W świetlicach wiejskich również w ciągu roku odbywają się różnorodne konkursy, zajęcia i spotkania dotyczące profilaktyki uzależnień

Poza tym dla zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat problemu z uzależnieniem od narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych zakupywane są plakaty, broszury i ulotki informacyjne, które rozprowadzane są w szkołach, placówkach oświatowych, świetlicach wiejskich oraz ośrodku zdrowia

XI. Zadania Programu

Gminny Program obejmuje prowadzenie zadań własnych gminy zawartych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, w szczególności przez:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
5. Pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

§ 5

1. Gmina będzie prowadzić profilaktyczną działalność w zakresie przeciwdziałania narkomanii, poprzez:
 - 1) Działalność informacyjną, edukacyjną oraz szkoleniową w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo- rekreacyjnych dla uczniów.
 - 2) Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

§ 6

Działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna prowadzona w szkołach.

1. Cele ogólne programu wychowawczo – profilaktycznego

Działalność wychowawcza w szkole i placówce polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

- 1) **Fizycznej** – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych,
- 2) **Psychicznej** – ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności, ukształtowanie postaw sprzyjających rozwijaniu własnego potencjału kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi uczniów, zdrowiu i dobrej kondycji psychicznej,
- 3) **Społecznej** – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz dokonywania

wyborów, a także doskonaleniu umiejętności wypełniania ról społecznych,

4) **Aksjologicznej** – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

2. Działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna w szkole

1) Działalność wychowawcza obejmuje w szczególności:

- a. współdziałanie całej społeczności szkoły na rzecz kształtowania u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw określonych w sylwetce absolwenta;
- b. kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój należą do jednych z najważniejszych wartości w życiu, a decyzje w tym zakresie podejmowane są w poczuciu odpowiedzialności za siebie i innych;
- c. współpracę z rodzicami lub opiekunami uczniów w celu budowania spójnego systemu wartości oraz kształtowania postaw prozdrowotnych i promowania zdrowego stylu życia oraz zachowań proekologicznych;
- d. wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną;
- e. kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole lub placówce, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, wychowanków i wychowawców, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców lub opiekunów, w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami;
- f. doskonalenie umiejętności nauczycieli i wychowawców w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami oraz ich rodzicami lub opiekunami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów;
- g. wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców lub opiekunów;
- h. kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, w tym poprzez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów w życiu społecznym;
- i. przygotowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce narodowej i Światowej;
- j. wspieranie edukacji rówieśniczej i programów rówieśniczych mających na celu modelowanie postaw prozdrowotnych i prospołecznych.

2) Działalność edukacyjna obejmuje w szczególności:

- a. poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diety i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach;
- b. rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów;

- c. kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji;
- d. kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
- e. prowadzenie wewnątrzszkolnego doskonalenia kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej;
- f. doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.

3) Działalność informacyjna obejmuje w szczególności:

- a. dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom lub opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych i innych zagrożeń cywilizacyjnych;
- b. udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych;
- c. przekazanie informacji uczniom i wychowankom, ich rodzicom lub opiekunom oraz nauczycielom i wychowawcom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- d. informowanie uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.

4) Działalność profilaktyczna obejmuje:

- a. wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym;
- b. stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych;
- c. wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na ryzyko zachowań ryzykownych;

- d. wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

3. Działania te obejmują w szczególności:

- a. realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych, rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji, o którym mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii;
- b. przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jak o alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej;
- c. kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych;
- d. doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów i wychowanków zachowań ryzykownych;
- e. włączanie, w razie potrzeby, w indywidualny program edukacyjno - terapeutyczny, o którym mowa w art. 71b ust. 1b ustawy o systemie oświaty, działań z zakresu przeciwdziałania używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych.

XII. Realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019 w zakresie narkomanii

1. Realizatorem Gminnego Programu w zakresie narkomanii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku.
2. Współrealizatorami Gminnego Programu w zakresie narkomanii są:
 - 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - 2) Komenda Powiatowa Policji w Malborku;
 - 3) Gminne placówki oświatowe i wychowawcze;
 - 4) Gminny Ośrodek Zdrowia;
 - 5) Gminny Ośrodek Kultury, Sportu , Rekreacji, Turystyki i Zdrowia;
 - 6) Kościoły;
 - 7) Organizacje pozarządowe;
 - 8) Podmioty zajmujące się profilaktyką;
 - 9) Zespół Interdyscyplinarny;

10) Inne podmioty, których działalność służy rozwiązywaniu problemów objętych programem.

XIII. Beneficjenci Programu :

- 1) Dzieci, młodzież i ich rodziny;
- 2) Kadra pedagogiczna szkół, wychowawcy przedszkola, pedagodzy oraz psychologzy szkolni;
- 3) Organizacje pozarządowe;
- 4) Lokalne instytucje działające na rzecz przeciwdziałania narkomanii;
- 5) Osoby uzależnione oraz zagrożone uzależnieniem i ich rodziny;
- 6) Osoby doznające przemocy w rodzinie, w której występuje narkomania;
- 7) Pozostała społeczność lokalna.

§ 7

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, zwany w dalszej treści „Gminnym Programem” obejmuje realizację zadań własnych gminy zawartych w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

§ 8

1. Planowane środki finansowe na realizację Programu w 2019 roku pochodzić będą z wpłat za korzystanie w danym roku kalendarzowym z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Harmonogram realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Malbork stanowi załącznik nr 1 do ww. Programu.
3. Za pracę w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jej członkowie otrzymywać będą wynagrodzenie według następujących zasad:
 - 1) za posiedzenie komisji i udział w pracach zespołu przysługuje wynagrodzenie w formie zryczałtowanej w wysokości 10 % minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników obowiązującego w dniu posiedzenia komisji lub zespołu;
 - 2) podstawą wypłacenia wynagrodzenia, o którym mowa w pkt. 1 jest obecność na posiedzeniu komisji potwierdzona podpisem na liście obecności;
 - 3) wynagrodzenie, o którym mowa w pkt. 1 i 2 będzie przelewane na konta osobiste członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będzie spotykała się w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz w miesiącu.

XIV. Podsumowanie

W polskim systemie prawnym nie ma procedury przymusowego leczenia z uzależnienia od alkoholu, Sąd wydaje postanowienie o zobowiązaniu do podjęcia leczenia. Postanowienie o zobowiązaniu do leczenia odwykowego zapada w trybie nieprocesowym (art. 26 ust. 2 ustawy) i ważne jest przez okres 2 lat. Oznacza to, że w przeciwieństwie do postępowania procesowego nie występują w nim przeciwstawne sobie strony, lecz uczestnicy, których udział w sprawie

uzależniony jest od faktu, że mają oni interes prawny w sposobie rozstrzygnięcia sprawy.

O uzyskaniu statusu uczestnika orzeka sąd w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie. Funkcja społeczna instytucji zobowiązania do leczenia polega na instytucjonalnym motywowaniu do podjęcia terapii odwykowej. Zobowiązanie, jak wspomniano wyżej, nie ma charakteru przymusu w sensie prawnym. Przymus, polegający na doprowadzeniu przez policję, można zastosować (zgodnie z zapisami ustawy) na etapie doprowadzania osoby uzależnionej od alkoholu na badanie przez biegłych, o ile odbywa się ono na zlecenie sądu, na rozprawę w sądzie i do zakładu leczniczego na podjęcie kuracji za każdym razem, gdy oddali się ona samowolnie z zakładu. Nie ma jednak możliwości prawnych ani organizacyjnych zatrzymania pacjenta w takiej placówce wbrew jego woli. Jednocześnie należy podkreślić, że z brzmienia ust. 1 art. 32 ustawy wynika w sposób niebudzący wątpliwości, że osoba, wobec której wydano postanowienie, jest obowiązana stawić się w zakładzie leczenia odwykowego „w celu poddania się leczeniu”. Oznacza to, że wydanie postanowienia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu zastępuje obowiązek uzyskania zgody pacjenta. Problematyka sądowego zobowiązania do podjęcia leczenia uzależnienia od alkoholu dotyczy znacznej liczby obywateli.

Jednocześnie pojawia się wiele wątpliwości co do efektywności stosowania tej procedury, zwłaszcza w kontekście utrzymującej się kolejki oczekujących na leczenie oraz postrzegania samej procedury tzw. zobowiązania do podjęcia leczenia. Biorąc pod uwagę liczne sygnały i wątpliwości odnośnie efektywności i zasadności stosowania instytucjonalnego zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do poddania się leczeniu odwykowemu,

Uzależnienie jest chorobą niezawinioną, nikt jej nie wybiera i nie planuje stać się alkoholikiem czy narkomanem. Nie ma bezpiecznych narkotyków i osób którym nie grozi uzależnienie. Jedyną gwarancją zabezpieczającą przed narkomanią jest niezazywanie narkotyków. Osiągnięcie celu jest możliwe poprzez bezustanną profilaktykę oraz stosowanie skutecznych metod informacyjno- edukacyjnych i leczeniu skutków uzależnienia, które ustawodawca preferuje znowelizowaną ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii.

